

SIMONA

Otvarajući mali prozor svoje i očeve sobice, Simona i ovog jutra spazi u staklu svoj nejasni lik. Krilo primače zidu i lik postade nešto oštrij. I nehotice popravi kosu, i snuždeno, saučesno, osmehnu se sebi, onoj tamo u „ogledalu.“ (I onaj tihi treptaj pronalaska, opet. Sve slabiji.) Sve je, već dugo, bilo u skladu koji, umesto da ma čime bude razbijen, samo se više upotpunjavao. Celo ovo gluvo mesto daleko, sa zapuštenim kućerkom čiji vlasnik je, vele, u ropstvu; celo ovo mežežno vreme sa njima što ih ovde, kao brodolomnike, izbacilo; i najzad, kao kamenčić u mozaiku, taj ovlašni odziv ovog skorašnjeg „otkrića“. Sve je tu, u tom „ogledalu“.

Provirila je. I kuda bi. Sam prozor je neprestano gledao tamo. (Da li sam stvarno foliko... Ne, to od zida, na kome i inače sve izgleda blede.) Njemu kao da je bilo glavno da gleda. Ma kuda. Međutim, kada su ono došli ovamo, valjda se već bio umorio. Zadremao. I pošto mu izbrisala prašinu učinilo joj se da vidi nečiji ljubazan osmeh, otud sa brda. A to bio zahvalan pogled prozora.

Poviše kuće na uzbrešku dužio se voćnjak, zapušten i zatravljen. To zemljište oštrbnuto od prostranog oređenog šumarka. Ovaj služi kao spona i uvod u planinu. Stalno isti isečak, jedina otvorena stranica, nemi ravnomerni prizor. Dugo. (Činilo se bar dugo.) I slika već uvene, ostari, i umesto svih nevinih draži prvine zija njihovo zamorno naličje. Zbog dužine igra počinje da gubi svoje najosnovnije: daleko od toga da spase od dosade, sama se u nju obrće.

Tate još nema, seti se. A volela sam, i koliko, tu pravu „čistu“ prirodu! — Ipak nije imala dovoljno srca da se — rado, kako je isprva htela — podsmehne toj dalekoj crnoookoj devojčici na izletu u brdima, ne, sada već samo njenoj silueti, daljinom zamagljenoj. Nešto slično sadašnjem prozorskom „ogledalu“. Kada je to bilo?

U sve istom neprekinutom miru dalekih stabala nazirala se izvesna smela spokojnost, jedan delić večnosti; visoka mirnoća i samosvest što se mogu saseći, ne i saviti. O, drvo.

Daleko negde tamo iza ove šume i ovog drveća rastu druge šume i drugo drveće. Sve drugo. Drukčije. I braca, sa drugovima... I... tu uzdrhta kao od nečeg nečekanog a zmijskog, što je već dugo tu a tek sad izlazi na puno videlo: tata možda sada previja nekog koga je baš on tamo ranio!

Đavolski smišljena, zamršena, ozbiljna — igra.

A on čak i sada, pomisli, deli ljude uglavnom na zdrave i bolesne, a ove druge na „prirodne“ i ranjene. I ukazao bi pomoć verovatno i nekom... nekom, recimo, Nemcu.

„Simona! Simona!“ spolja se razlegao jak muški glas i uz drvene stepeice tupo su zabunjale cokule, batom sve dubljim.

On, opet... — otkide se od prozora, pogleda po sobi, slegnu ramenima. Dođe joj: kako bi bilo lepše (ne lepo, ali lepše) da je, na primer, sišao ozgo sa brda. Ali da bi se odnekud sišlo, seti se jetko, treba se prvo popeti. Da, pa zato su možda jutros i odazvali tatu, udesio... Osmeh tek da izbije, a pitanje: A ako opet bude... navaljivao? I pogled prozoru: Ah, blago braci, on tamo...

„Zdravo, curo!“

Ušao je, ovog puta gotovo upao, on, uvek isti: bradat, naoružan. Ruke, osim puške, prazne. (Da je bar nešto... Cvet usput, knjigu...) Nije ni primetila, sada, njegovu zadihanost i oznojenost ispod očiju. U poslednje vreme na njemu ništa drugo nije ni uspevala (ili nije htela) da vidi. Ili nije mogla. Kundak, redenici, kama, i cev poviše ramena, tanka, siva. Da. Oružje. Ali te duge žute, oštre dlake... Isprva, dođuše, i to je dopunjavalo sliku harambaše iz čitanki za decu, no tu skoro, nenaoružan, nagovestio joj zaboravljeni školski crtež pračovaka. I rekla mu to, ovo drugo, neuvijeno. Kako se uvredio, razrogačio tom „drskošču“! Još više — veselošču kojom je taj njegov jed propratila, i ublažila, najzad. Saznanje da je ona, ah, sada tako slaba i sama, stakleno krhka, davalo joj je snage da sebe prevaziđe i nadmaši, da bi se katkad i sama sebi začudila, kao na ivici penora: dokle stigoh? (Eto, ipak neki izlet, izlaz, bar trenutani.) Nije to bilo uzdanje u brata, kako je ponekad ovaj, sav ljutit, mislio (brat je, uostalom, tako daleko), već nekakva gotovo dečja radoznalost za probe, i potajna slutnja da ljudi ipak nisu toliko zli i niski. Tanka biljka koju je namerno izlagala vetrovima u nadi da će tako još više očvrnuti. Misliš, kapetane (ili: dragi kapetane? Ne, prvo je jače), da zaista mnogo vrediš sa tom kamom i bradom? U stvari, bar po mom mišljenju, nešto bi vredeo tek bez toga. I to će mu reći. Možda već danas. (Na njegove dobro sročene komplimente!)

Ođahnuo je, malo se pribrao i brzo:

„Došao sam, Simona, moraš da me poslušаш... u šetnju jednu, odmah... U Gaj gore... Videćemo ozgo nešto vrlo interesantno...“

„Nisam raspoložena jutros za šetnju“, odgovori ona hitro.

„Ali, ovoga puta, videćeš, kažem ti...“

„Ne verujem da tu ima išta više što vredi videti!“

„Ne veruješ?“ oči mu sevnuše, ustremjene ispod naoštrenih obrva, ali ne planu, savlada se, priđe i svečano, kao da recituje, nastavi: „Moram onda da ti kažem... Stvar je vrlo ozbiljna...“

Ona se zagleda u njega, dirnuta više njegovim izmenjenim glasom nego izrazom.

„Da nije što... tati, ili...“

„Stari je na sigurnom mestu, ne brini...“ osmehnu se grko, „nego ti, Simona, ti si... srećom na vreme sam obavешten... još nije kasno... Nemci, neko im javio, i već njih pet ozdo... Moramo odmah, brzo, gore u šumu... Još nije kasno, ne brini!...“

Stajala je na istom mestu, nepomična. On takođe. Htela je (kuda to?) da pođe, ali je i dalje gledala ukočeno. Kao da odnekud treba da joj do sluha dopre glas jasnoće i razmršenja. Najzad, polako priđe drugom prozorčetu, bočnom, koje se teško otvaralo (pa ga odnekud mrzela, kao tamničara, iako je i ono imalo ponešto da pokaže i otkrije). Ukosi glavu uz okno, tamo prema selu. Potom, iako se ništa nije razabiralo, odmakla se (čelo se jedva rastalo od stakla: poljubac hladan, ugodan), primetno bleđa, očiju dubljih i krupnijih:

„Verujem“, reče. „To si ti javio!“

On se lecnuo, pobledeo (i on) i usne, malo otvorene, za trenut su mu se ukočile, otvrdle:

„Simona, ti si luda! Hajdemo...“

„Ti si javio!... Da se igraš uloge spasioca, oslobodioca... Da bi me konačno dobio!“

„Simona, šta ti je...“ uhvatio joj ruku, punu, belu i meku, nabujali izvor toplote. „Hajde, oni su... svaki čas... moramo... ja te...“

„Gle, a što ti moraš?“ podsmeh dugačak, šiljat, strelovit.

„... ja te molim... ja te volim, Simona!“

Otrgla je ruku. Izmakla se, svečano:

„Rekla sam ti maločas: nije mi sada do šetnje“.

„Simona!“ i on se malo izmakao, „Simona!“ pogledao je prema stepenicama, „Simona, kajaćeš se, život je samo jedan... Niko te nije ovako...“

Dohvatio je kvaku od vrata, više kao u potrebi oslonca, još uvek gledajući u nju ubezeknuto i molećivo, pa naglo cimnuo ruku: kvaka je bila mala, hladna i zardala, a ruka još vruća — od njene. Stao je, bolno cepteći:

„Znači, sve dosad — nisam te znao...“

„Pa možda ni ja tebe — sasvim... Ali sada... Da, kako bi to bilo: da te prijatelji vide u društvu s jednom... Jevrejkom... Gospodin kapetan Pavlović, komandant kojeg ono... ravnogorskog...“ S krajnjim naporom dobacila je: „Požuri, ti bar moraš!“

To je bilo izlišno: daske se već prolamale od donova, pa trava i tišina. Pomolio je glavu iz krajnje kućne grede, i počeo da se — ukošenog tela — povlači poviše kuće, prema oniskom plotu od prošća.

„Simona!...“ doprlo je još jednom ozgo. Ili se to sad samo učinilo. Ona je sad stajala na uzanom pragu, zaneta kao da gleda film.

On se izvežbano prebacivao preko plota, samo je dotrajali poplet od već oderanog pruća zakrckao i zapucketao. Duguljasti voćnjak, zakorovljen, pa zeleni gustiš . . . Čestar. Planina.

Braca — osmeh ponosa, nevidljiv, iznikao i istopio se u unutrašnjem zadovoljnom grejanju što je svu uhvatilo. Nalazila se na prostranoj pozornici na kojoj je, evo, odigrala svoju najkrupniju, premijernu, naslovnu ulogu.

Sada se scena promenila: dole je iznenada škripnula kapija, pet šlemova naviralo je u dvorište. Niže, u selu, uzrujano se optuživali psi i jedan pećao je, ipak, pozdravljao jutro.

Sve je u njoj stalo, zaustavilo se, bujica brujanja presečena. Znači, još jedan čin, najzbiljskiji. Epilog, zar?

Ipak, sinu joj, možda je trebalo . . . možda, ipak . . . Da sam . . . Ali sada . . . (Misli se pognule, pokunjile.) Ništa. Da nije san?

(U stvari to i nije bilo tako davno — o, ne — kad nas je onaj seljak iz odbora doveo ovamo, sa onom nespretnom dobrodošlicom iz koje je sijalo zadovoljstvo što selo, makar i ratom, dobija doktora.)

Pošla je niza stepenice (lagano, da ne lupaju), pogledala okolo (sve isto, tiho, i nikog, nikog da bar pogleda, da vidi) i svom snagom se potrudila da je glas ne izneveri. Ulogu bar do kraja. Reći će . . .

Ali odjeknuo je pucanj. Jedan šlem, odjednom smešno suvišan, zakotrljao se travom. (Trava tu kao u livadi. Dugo niko nije išao. No ide jesen.) Odmah su pali svi. I pucnji. Ozdo. Ozgo.

Htela je da se okrene gore, sa tek nikiim osmehom, ali oseti . . . shvati samo još da pada, pada i ona.